

Kvalitetsnorm for villaks – høringssvar fra Lakseelvene i Finnmark

Lakseelvene i Finnmark (LiF) representerer forpaktere og elveeiere i vassdrag med anadrome laksefisk i Finnmark. Lakseelvene i Finnmark skal etter beste evne bistå sine medlemselver, og har som en del av sitt virke, et mål om å fremme en bærekraftig forvaltning av laksestammene i Finnmark.

LiF ønsker å sette søkelys på flere av punktene i kvalitetsnormen, men er i første rekke positive til ytterligere å styrke villaksens posisjon i norsk miljøpolitikk. Allerede eksisterende *Lakse- og innlandsfiskelov* vil sammen med den nye kvalitetsnormen ytterligere konkretisere villaksens miljøpolitiske standpunkt, og bidra til at nasjonal, regional og lokal forvaltning av laksen styrkes.

LiF mener derimot at det er visse ting ved kvalitetsnormen som ikke helt oppfyller de kravene vi mener burde settes til en nasjonal forvaltning. LiF synes det kan virke som om kvalitetsnormen i enkelte tilfeller er en uthuling av dagens lakseforvaltning, og spesielt vernet tillagt nasjonale lakseelver og laksefjorder ønsker vi å stille oss kritiske til i den nye kvalitetsnormen. Det står beskrevet i den nye kvalitetsnormen en del potensielle smutthull om vernet av norske laksevassdrag, og disse ønsker vi å stille spørsmålstegn ved.

I selve høringsnotatet er det beskrevet 10 artikler som omtaler innholdet i kvalitetsnormen. For enkelthets skyld tar vi disse for oss kronologisk.

Artikkel 1: LiF synes ikke kvalitetsnormen ivaretar hovedmålene i villaksforvaltningen, i og med at det legges opp til såpass store muligheter for å avvike fra kvalitetskravene. LiF er også opptatt av at det i Finnmark er flere små anadrome vassdrag med sine særegenheter, og LiF tror mange av disse forbigås så lenge man i kvalitetsnormen opererer med 99 referansevassdrag. LiF mener derfor det er misvisende å hevde at normen gjelder for *villaksbestandene som omfattes av lakse- og innlandsfiskeloven*, så lenge man kun tar utgangspunkt i 99 vassdrag. LiF foreslår derfor at de 99 vassdragene navngis, og at man ytterligere begrunner hvorfor nettopp disse er valgt. LiF mener også at man bør ta tilstrekkelig takhøyde i den nye kvalitetsnormen for de mindre vassdragene i Finnmark og Norge for øvrig.

Artikkel 2: LiF kjemper for at en større andel laks skal få lov til å gyte på høsten. Man har i Norge en historisk sterk høstingskultur, men i takt med en negativ utvikling i bestandene av atlantisk laks, ser man en dreining mot mer "magemål" når det gjelder høsting av laks. I 2012 ble 1 av 7 laks gjenutsatt (SSB) i Norge, og Finnmark har en av de høyeste gjenutsettingsprosentene på fylkesnivå. Trenden med gjenutsetting er dessuten økende. I denne forbindelsen ser vi at kvalitetsnormen mangler et mer "moderne" tilnærming til denne forvaltningsformen, da den går langt i å beskrive hvor mye laks som årlig kan høstes. Som nevnt, i takt med den negative utviklingen av bestandene, har sportsfiskerne i stor grad blitt sitt ansvar bevisst, og høster nå mer skånsomt. Å bidra til forvaltningen på denne måten, er sportsfiskernes bidrag til å bygge opp igjen fremtidige sterke

laksestammer, og samtidig ha muligheten til å dra på fisketur med fremtidige generasjoner laksefiskere. LiF mener derfor det er viktig at andelen gjenutsatt laks ikke teller inn som en del av totalbeskatningen.

Artikkel 3: LiF mener at klassifiseringen bør være lik for alle elver, og at man bør ha *god* som mål uavhengig av om et vassdrag er regulert eller ikke. LiF tror det vil være bedre å akseptere at regulerte vassdrag ikke kommer opp i kategorien *god*, heller enn å anerkjenne at vassdraget har tilstrekkelig kvalitet uten å kunne kategoriseres som godt.

Artikkel 4: LiF er i stor grad fornøyd med den jobben som gjøres av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning, men mener at lokalkunnskap i større grad bør innlemmes når klassifisering og overvåkning av kvalitetsnormen skal gjennomføres. LiF anser dette som et tosidig kompleks, hvor lokale elveforvaltere og nasjonale organer bedre må samarbeide.

Artikkel 5: I artikkel 5 kommer det tydelig frem at andre samfunnsinteresser kan veie tyngre enn hensynet til laksen. Sånn som vi tolker innledningen av høringsnotatet, og artikkel 1 er formålet med kvalitetsnormen å styrke norsk lakseforvaltning. Artikkel 5 synes vi derfor gir et altfor stort handlingsrom for svekkelse av forvaltningen, og vi mener man bør være langt strengere i formuleringene.

Artikkel 6: Her har LiF ingen kommentar.

Artikkel 7: Her har LiF ingen kommentar

Artikkel 8: LiF er bevisst at elver hvor man i dag allerede har store inngrep, da i første rekke i form av vannkraftsutbygginger, ikke nødvendigvis vil komme opp til klassifiseringen *god*. LiF mener derimot at man bør beskytte elvene inkludert blant de 99, og forøvrigt andre elver, mot inngrep som i omfattende grad vil påvirke lakseelvene negativt. I Finnmark er det i første rekke påvirkning fra gruvedrift (potensiell og reell) som anses å være den største utfordringen per i dag. Erfaringer fra tidligere gruvedrift i Repparfjorden viser svært negative effekter på villaksen i elva grunnet deponering i Repparfjorden. LiF mener at man uavhengig av samfunnsnytte bør revidere norsk gruvedriftsvirksomhet, og fullstendig forby deponering av gruveavfall i sjø.

Artikkel 9: Ingen kommentar.

Artikkel 10: Vi mener at kvalitetsnormen ikke kan iverksettes før den tilpasses vårt høringssvar, utover det har LiF ingen innvendinger mot at kvalitetsnormen innføres.

De lokale forpaktere og forvaltere i lakseelvene i Finnmark, har gjerne sittet i sin posisjon i flere tiår, og kjenner derfor sine vassdrag godt. Dette er kunnskap som er viktig å ta med seg i senere forvaltningsprosesser, og LiF er positive til at dette inkluderes i kvalitetsnormen. LiF mener også at denne lokalkunnskapen bør inkluderes i forhold til utfordringer som oppstår i skjæringspunktet mellom forvaltning og annen næringsvirksomhet. LiF vet at målbarheten for hvor viktig laksefiske er, ikke kan prissettes i den grad artikkel 5 legger opp til. For å vende tilbake til Repparfjordelva, er det i tilknytning til den elva over 1000 hytter, samt et stort nedslagsfelt (Hammerfest og omegn, Kvalsund kommune m.fl.) med laksefiskere som sokner til Repparfjordelva. Tap av lakseressursen i

Repparfjordelva, og for så vidt alle andre elver i Norge, vil medføre langt større kostnader enn hva man kan legge frem i et enkelt regnestykke. Den samfunnsmessige og sosiale delen av laksefiske lar seg vanskelig måle, og bør tillegges større verdi enn hva vi oppfatter den å ha i kvalitetsnormen slik den fremstår i høringsnotatet.

LiF mener bestemt at prinsippet om *forurensner betaler* også må være gjeldende i den nye kvalitetsnormen. LiF er usikker på om den formuleringen forbigås i kapittel 7 om *økonomiske og administrative konsekvenser*, 7. avsnitt: *Før det gjennomføres avbøtende tiltak, skal nytten av tiltakene veies opp mot kostnadene. Dersom kostnadene er større enn nytten skal adgangen til å fastsette en lavere målsetting for bestanden eller utsatt frist for måloppnåelse vurderes.* Sånn LiF tolker dette, er det et fripass for tidligere miljøsyndere å rydde opp i sin forurensning, hvis kostnadene blir for store. LiF kan ikke akseptere at vår og fremtidige generasjoner laksefiskere blir frarøvet muligheten til å fiske laks, rett og slett fordi man ikke pålegger industriaktører å rydde opp i sine "tidligere synder". LiF mener derfor at man bør gå tilbake på dette punktet.

Med vennlig hilsen

Egil Liberg
Sekretær
Lakseelvene i Finnmark